

ТАҚДИМОТ

Мавзу:

**ФАВҚУЛОДДА ДАВЛАТ
ТИЗИМИНИНГ
СТУРУКТУРАСИ.**

Ўқув саволлар.

- **1. Фавқулодда вазиятларда муҳофаза қилиш тизимлари.**
- **2. Ҳарбийлашмаган фуқаро муҳофазасининг шаклланиши, уларнинг тайинланиши ва таъминланиши.**

Фавқулодда вазиятларда муҳофаза қилиш тизимлари.

- **Дунё миқёсида юз бераётган фавқулодда вазиятлар,** уларнинг хусусиятлари, фавқулодда вазиятлар манбалари бўлиши мумкин бўлган объектларнинг фаолият кўрсатиши муҳофаза тизимларини тузиш ва уни такомиллаштириш талаб этади.

- Ўзбекистон Республикасида аҳоли ва ҳудудларни хавфсизлигини таъминлаш борасида асосий муаммоларни ҳал этиш, давлат бошқарув органларини фавқулодда вазиятларда ҳаракат қилишни мувофиқлаштириш мақсадида **Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 24 августдаги 242-сонли қарори**га биноан Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятларда уларни олдини олиш ва ҳаракатлар қилиш **давлат тизими** (ФВДТ) тугрисида

□ **Давлат тизимининг асосий мақсади** бошқариш органларини, Республика ва маҳаллий бошқарув, корхона, ташқилот, идораларни куч ва воситаларни бирлаштиради ва аҳолини, ҳудудларни **фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш, фавқулодда вазиятларни содир бўлишини олдини олиш ва оқибатларини тугатиш** масалаларини ҳал этишга асосланган.

- Давлат тизими 14 та ҳудудий, 22 та функционал ва 1 та ахборот-бошқарув қўйи тизимларидан иборат.
- Давлат тизими 3 даражада фаолият кўрсатади, булар Республика, маҳаллий ва объект даражаларидир.
- Қайд этилган ҳар бир даражаларда бўлиши шарт бўлган бешта бўғинлар мавжуд. Жумладан, ҳар бир даража таркибида раҳбар органлар кундалик бошқарув органлари, фавқулодда вазият оқибатларини тугатиш куч ва воситалари, фавқулодда вазиятни бартараф этишда зарур бўладиган молиявий ва моддий ресурслар захираси ҳамда ахборот, алоқа ва маълумотлар билан таъминлаш тизимидан иборатдир

ФВДТнинг ахборот-бошқарув тизилмаси қуйидагиларни ўз ичига олади:

- **ФВВнинг танг вазиятларни бошқариш маркази;**
- **ФВДТ ҳудудий ва функционал қўйи тизимларининг ахборот-таҳлил марказлари;**
- **атроф табиий муҳит ва юқори даражада хавfli объектлар ҳолатини кузатиш ва назорат қилиш органларининг ахборот марказлари;**
- **туррун бошқарув пунктлари;**
- **фавқулодда вазиятларни бартараф этиш қуч ва воситаларини бошқариш-нинг ҳаракатланувчи пунктлари;**
- **ФВДТнинг ҳудудий ва функционал қўйи тизимларининг навбатчилик-диспетчерлик хизматлари;**
- **алоқа ва ахборот ўзатиш воситалари, шу жумладан бошқариш ва ахборот билан таъминлашнинг автоматлаштирилган тизими.**

Республика миқёсида ФВДТ бошқарув тизимини ташкил этиш

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири – ФМ бошлиғи

Функционал Қ.Т.

Республика даражасида

Ўз Р Фавқулодда
вазирлар вазири

Вазирликлар, идоралар,
ташкилотлар,
муассасалар...

Худудий Қ.Т.

Маҳаллий даражасида

Хоким – ФМ бошлиғи
ФВБ бошлиқлари-хоким-
ФМ бошлиқларининг
ўринбосарлари

Объект даражасида

Жойларда вазирликлар, идоралар,
ташкилотлар муассасаларнинг қуйи
тизимлари

Махаллий даражада ФВДТ бошқарувни ташкил этиш

Вилоят хокими – ФМ бошлиғи

Функционал Қ.Т.

Вилоят миқёсида

Вилоят ФВБ бошлиғи-
хоким ўринбосари

Идоралар, ташкилотлар,
муассасалар...

Худудий Қ.Т.

Туман миқёсида

Туман хокимлари –
ФМ бошлиғи

ФВБ бошлиқлари ёки
мутахассислари

Туман ↓ объектлари

Объектлар раҳбарлари

Махаллий даражада ФВ бартараф этишда бошқарув тизимини ташкил этиш

Вилоят хокими – ФМ бошлиғи

Вилоят ФВБ бошлиғи- Вилоят ФМ бошлиғи ўринбосари – ФВ бартараф этиш ШТАБ бошлиғи

Функционал Қ.Т.

Худудий Қ.Т.

ШТАБ
аъзолари

Вилоят бошқармалари,
идоралари, ташкилотлари,
муассасалари рахбарлари

Туман
хокимлари

хокимлари
хокимлари

Объект даражасида ФМ тузилмаси бошқарув тизимини ташкил этиш

Объект рахбари – ФМ бошлиғи

Рахбар ўринбосари – штаб бошлиғи

Штаб бошлиғининг ёрдамчиси-ФМ мутахассиси

Бўлимлар бошлиқлари -
ФМ тузилмасининг гуруҳларини бошлиқлари

ФМ тузилмаси:

→ Авария – қутқарув гуруҳи бошлиғи: қутқарувчилар – 7 киши

→ Тиббий ёрдам гуруҳи бошлиғи: санитар ходимлар - 4 киши

→ Разветка гуруҳи бошлиғи : разведкачилар -3 киши

→ Алоқа ва хабар бериш гуруҳи бошлиғи: алоқачи ходимлар - 4 киши

→ Алоқа ва хабар бериш гуруҳи бошлиғи: алоқачи ходимлар - 4 киши

→ Алоқа ва хабар бериш гуруҳи бошлиғи: алоқачи ходимлар - 4 киши

**ФВДТ (фавқулудда вазиятлар
давлат тизими) ўз иш фаолиятини 3 та режимда олиб
боради.**

- 1. **Кундалик фаолияти режими** меёрдаги ишлаб чиқариш саноат, радиацион , кимёвий, биологик (бактериологик), сейсмик ва гидрометеорогик вазиятда, эпидемиялар, эпизоотиялар ва эпифитотиялар бўлмаганда.
- 2. **Юқори тайёргарлик режими** ишлаб чиқариш саноат, радиацион , кимёвий, биологик (бактериологик), сейсмик ва гидрометеорогик вазият ёмонлашганда, фақулудда вазиятлар юзга қилиши мумкинлиги тўғрисида прогноз олинади
- 3. **Фавқулудда режим** фавқулудда вазиятлар юзга келганда ва фақулудда вазиятлар даврида.

Кундалик фаолияти режимида

- - атроф табиий мухит аҳолини, кучли хвфли объектлар ва уларга ёндош ҳудудлардаги **вазиятларни кузатиш ва назорат килиш** амалга ошириш;
- - фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш, аҳолихавфсизлиги ва муҳофазасини таъминлаш, етказиш мумкун бўлган зарар ва зиёнини қисқартириш бўйича, шунунгдек фақулодда вазиятларда саноатобъектлари ва саноат тармоқларининг фаолият қўрсаткичининг барқарорлигини ошириш бўйича **мақсадли ва илмий техник дастурлар ҳамда чора тадбирларни режалаштириш ва бажариш;**
- -

Кундалик фаолияти режимида

- - фавқулодда вазиятлар бўйича бошқарув органлари, кучлар ва воситаларни фақулодда вазиятлар чоғидаги ҳаракатларга тайёрлаши такомиллаштириш, **аҳолини фақулодда вазиятлар чоғида муҳофаза қилишга ўргатишни ташкил этиш;**
- - фавқулодда вазиятлар оқибатларини бартараф этиш учун **молиявий ва моддий ресурслар захирасини яратиш ва тўлдириш;**
- - суҳуртанинг мақсадли тарларини амалга ошириш

Юқори тайёргарлик режимида

- факуллода вазиятлар юзга келиши хавфи тўғрисида бошқарув органларига хабар бериш ва аҳолини хабардоркилиш;

факуллода вазиятлар бўйича тегишли бошқарув органларнинг ФВДТ куйи тизимлари ва буғунлари фаолиятига раҳбарликни ўзларига олиши, зарур холларда вазиятнинг ёмонланиши сабабларини аниқлаш учун офат юз бериши мумкин бўлган районларда тезкор гуруҳларни ташкил этиш; ФВДТ раҳбарлар таркибининг доимий дислокация пунктларида **кеча кундуз навбатчилигини жорий этиш;**

Вилоятлар , туманлар факуллода вазиятлар бўйича бошқармалар (бўлинмалар)нинг **тезкор навбатчи хизматларни ҳамда вазирликлар, идоралар ва объектларнинг навбатчи диспетчерик хизматларини кучайтириш;**

Атроф тибий муҳитнинг аҳоли, кучли хавфли объектлар ва улуарга ёндош бўлган худудлардаги вазиятни кузатиш ва назорат килишни кучайтириш, факуллода вазиятларнинг юзга келиш эҳтимолларини, уларнинг кўламлари ва муҳитни муҳофаза килиш, шунингдек объектлар ва иктисодиёт тармоқларининг барқарор фаолият кўрсатишини таъминлаш чора тадбирларни кўриш;

Кучлар ва воситаларни таёр холатга келтириш, уларни ҳаракат режаларини аниқлаштириш ҳамда зарур бўлганда мўжалланиётган факуллода вазият худудига йўналтириш.

Фавқулодда режим:

- - фавқулодда вазиятлар юзга келганлиги тўғрисида
- бошқарув органларига хабар бериш ва аҳолини хабардор қилиш;
- - тезкор гуруҳларни фавқулодда вазият ҳудудида йўналтириш;
- аҳолини муҳофаза қилишни ташкил этиш;
 - фавқулодда вазиятлар бартараф этишнинг ташкил қилиш;
 - фавқулодда вазиятлар зоналарини белгилаш;
 - саноат тармоқлари ва объектларнинг барқарор фаолият кўрсатишини таъминлаш, зараркўрган аҳолининг ҳаётий фаолиятни таъминлаш ишларини биринчи навбатда ташкил этиш
 - фавқулодда вазият ҳудуддаги атроф табиий муҳитининг ҳолати, авария объектларига уларга чегарадош ҳудудлардаги вазиятни узлуксиз назорат қилишни амалга ошириш.

- Давлат тизимининг бундай фаолият кўрсатиш режимларига кўрсатма бериш ҳуқуқи **Республика президенти Фуқаро муҳофазаси бошлиқлари (Ўзбекистон Республикаси бош вазири, Қорақалпоғистон Вазирлар маҳкамаси раиси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимлари) ваколатига киради.**

Вазирлар Махкамасининг 2011 йил 24 августдаги 242-сон қарорига 3-ИЛОВА

Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси

- Аҳоли ва атроф табиий муҳит учун радиациявий, кимёвий, бактериологик (биологик), ёнрин хавфини турдирадиган товарларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кирилиши ва ҳудудидан олиб чиқиб кетилишини назорат қилиш ва ҳисобини юритиш.
- ФВДТ функционал қўйи тизими:
- ёнғин чиқиши, портловчи-радиациявий хавфли юклар (товарлар), захарли ва кимёвий моддалар, шунингдек қучли таъсир қўриладиган захарли моддалар олиб кирилиши ва олиб чиқилиши устидан қўзатиш ва назорат қилиш хизматини ташкил этиш ва фаолиятига раҳбарлик қилиш.

ХУЛОСА:

- **Давлат тизимининг меъёрий – ҳуқуқий жиҳатдан фаолият кўрсатиш конституция, қонунлар, Олий мажлис қарорлари, Республика Президенти фармонлари, кўрстмалари, Вазирлар маҳкамасининг қарорларига асосланган.**
- Республикамиз ҳудудида содир бўлиши бўлиши мумкин бўлган турли хусусиятли фавқулодда вазиятларни олдини олиш ва зарар келтирувчи омилларни имкон даражасида камайтириш чора тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалиётга қўллаш ниҳоятда муҳимдир. Бундай чора-тадбирларни амалга ошириш эса асосан барча ҳудудий ва функционал қуйи тизимларни тайёргарлик даражаси, куч ва воситалар билан тўлиқ таъминлашига ва ўзаро яқдиллик билан ҳамкорлик қилишга боғлиқ.